

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

Metropoliții români
în lupta pentru școlile noastre.

Primejdie mare amenință școlile noastre populare. Sabia lui Damocles nu mai atârna asupra capului lor, ci a început a-și înfige ascuțitul în creștetul lor, și o mână neagră apasă mereu pe mănunchiul ei, ca să între tot mai adânc, sfredelindu-le creierii și străbătând până la inima lor, ca să o străpungă și pe ea!

În fața acestei sguđuitoare primejdii, glasul celor doi Metropoliți români, ca reprezentanții celor două biserici românești din Transilvania și Ungaria, fiind Ei singuri invitați de guvern să iee, dacă vor, parte la desbaterile comisiei (anchetei) alese pentru a studia și a cumpăni noul plan de lege privitor la școlile populare, — s'au dus în comisie și și-au spus bărbătește cuvântul lor, care e un hotărât protest, făcut cu adevărat în numele întregului popor român, contra atacului fățiș și neindurat ce se pregătește școlilor noastre.

Au ținut Metropoliții sfat cu episcopii lor sufragani și cu secretarii lor, apoi din înțeleșul tuturor au mers și au vorbit în comisie în fața reprezentanților șovinismului ticălos, încât aceia au întrerupt adesea pe Metropolitul dela Sibiu, ca mușcați de șerpe de cuvintele Lui!

A fost frumoasă ținuta Arhiepiscopilor nostri, dar' era și mai impunătoare chiar străinilor, dacă în fața acestor primejdii naționale, aducându-și aminte de pilda marilor Eor înaintași Șaguna și Șuluțiu, cari în cauze naționale comune, ședeau împreună și se sfătuiau, ca pe Câmpul Libertății și aiurea, — dacă și ai noștri Metropoliți țineau împreună sfatul, uniți cu neuniți, și așa păseau apoi amândoi de-odată în comisie și ceteau un singur cuvânt, ca fiind acela cuvântul întregului popor român, rostit prin rostul lor!

Era și mai impunător!

Dar' eată câteva amănunte despre pășirea Lor:

I. Metropolitul Mețianu.

I. P. S. Sa Metr. Mețianu a luat parte în ședința comisiei de studiere a planului de lege la 27 Maiu n. și a luat cuvânt printre cei dintâi vorbitori.

Își întrunise nainte zi pe Prea sfințiți Episcopi de Caransebeș Nicolae Popea și de Arad Ioan I. Papp, însoțit fiecare de secretarii lor, — și au ținut la olaltă sfat, că I. P. S. Sa Metropolitul ce se vorbească în numele bisericii gr.-or. române din țările coroanei ungare. Și ca cuvântul Lui să aibă mai multă greutate, sfatul sfințiților arhieriei și a secretarilor lor, a pus pe hârtie ideile cari doreau să ajungă la urechile comisiei, a ministrilor și a țării întregi. Din imputernicirea acestei comisii, care putem spune că a fost minunat inspirată și a nimerit cuvântul din

inima întregului popor român, — I. P. S. Metropolitul Mețianu a cetit în fața comisiei vorbirea sa, în care între altele le-a zis:

Înainte de toate acest proiect de lege cu deservire scoate afacerea școlară din cercul de competență al autonomiilor confesionale și nu le lasă confesiunilor decât numai datorința, să contribuie și densele materialicește la susținerea școlilor elementare. Prin aceasta se scoate din vigoare nu numai §-ul 8 din art. de lege XX din 1848, dar chiar și §-ul 3 al legii fundamentale art. IX din 1868, care declară, că credincioșii greco-orientali sunt îndreptățiți a dispune independent în afacerile lor școlare!

Și Domniile Voastre, mult stimatilor domni, prea bine știți, că amintitele legi fundamentale ale țării le-au alcătuit astfel de bărbați de stat maghiari, cari sunt recunoscuți de genii în istoria țării, și cari mai pre sus de toate iubindu-și patria, au socotit că pentru alte multe sute de ani pun temelie dezvoltării fericite a acestei țări prin aceea, că au creat posibilitatea înțelegerii frățești între diferitele neamuri și confesiuni conlocuitoare, precum și posibilitatea nobilei emulării întru răspândirea culturii adevărate; și astfel eu cred că mijloacele fericirii patriei le micsorează acela, care vatemă sus laudatele legi fundamentale ale țării.

„În decursul multor sute de ani școlile confesiunilor singure au propagat cultura, au isvorit iubirea patriei, și mai vărtos istoria statului nostru dovedește, că autonomiile confesionale nu au slăbit, ci au întărit patria.

Nu sunt așa-dar' numai fără scop, dar sunt de-adeptul păgubitoare acele dispozițiuni ale proiectului de lege, cari iau din mâinile confesiunilor afacerile disciplinare, precum și instituirea învățătorilor, statorirea limbii de propunere a religiei în partea referitoare la limbă, apoi calificarea învățătorilor, — și drept aceea adresez Escelenței Sale domnului ministru de culte și instrucțiune publică rugarea, să binevoiască chiar și din acest punct de vedere să retragă proiectul de față și la compunerea unui eventual nou proiect, să binevoiască a lua în dreaptă considerare aceste observări.

Dar și de altfel proiectul de sub întrebare se află în contrarietate cu principiile fundamentale ale științei pedagogice atunci, când nu statoroeste ca țintă finală a școlii acea măsură a culturii generale omenești, care este potrivită a da patriei cetățeni religioși, morali, cinstiți și folositori, ci îi pune ca scop învățarea deservită a unei limbi, în cazul de față învățarea limbii ungurești.

În privința aceasta mă provoc la cei mai de frunte pedagogi maghiari, cari de bună samă vor justifica punctul meu de vedere, că adecă instrucțiunea elementară nu se poate face cu reson în altă limbă,

decât numai în limba maternă a școlărilor, ceea ce se adeverește de altfel și prin §-ul 58 al art. de lege XXXVIII din 1868, care dispune, că în școlile elementare fie-care elev să fie instruit în limba sa maternă!

La compunerea proiectului din întrebare, nu a servit ca îndreptar știința pedagogică întemeiată pe adevărurile vecinice, ci considerațiuni de altă natură!

Nu a fost și nici nu poate să fie popor în lumea aceasta, care se vorbească deservit două limbi. Oameni singuratici pot să vorbească perfect două, ori chiar mai multe limbi, dar popor cu două limbi, nu cunoaște istoria neamurilor!

Nu mă tem eu, că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va peri, căci eată chiar motivarea proiectului ne spune, cum în școlile Irlandei sute de ani a stăpânit limba engleză și poporul irlandez totuși n'a perit, ci mai vărtos acest mititel popor, cu o statornicie aproape fără păreche în istoria omenimei, se luptă pentru naționalitatea sa cu cea mai mare putere politică din lume (Anglia), și această putere de lumi cuceritoare, nu este în stare să nimicească naționalitatea poporului irlandez!

Școala numai luminează poporul, nu-l nimicește!

Nu mă tem eu așa-dar, că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va peri, dar nutresc dureroase tomeri pentru fericirea patriei iubite! Și așa cu insistență Vă rog Stimatilor Domni, îmbrăcați țara în haina iubirii frățești între popoare, și fericirea ei va prospera!

Mai încolo înaltul prelat spune domnilor din comisie, că e o nedreptate cât se recere de învățat dela școlile confesionale. Statul a statorit pentru școlile de stat, ca material de învățământ atâta, cât poate să învețe un elev din popor. În școlile confesionale să recere să învețe totatâta de mult, iar pe de-asupra sarcina grea de a mai învăța și o limbă nouă, străină lor!

Arată că e o neputință ce cere planul de lege când zice, că unde sunt 20% copii unguri, învățătorul trebuie să le propună același unguerește. Adecă: celor 80% Români românește, și celor 20% unguri, unguerește, deci acel învățător să vorbească și să propună de 2 ori cât altul!

Asemenea lucru neînțeles e, a cere ca învățătorul să facă esamen unguerește din studii pe care le-a învățat românește!

Să miră de puterea „didactică” ce se dă solgăbiraelor de a controla ei pe învățători! Apoi urmează:

»Sunt însă cu toată hotărârea în contra acelor dispozițiuni ale proiectului de sub întrebare, prin cari se pretinde, ca în școlile cu limba de propunere unguerească și religioasă să fie propusă în limba maghiară, nu în limba confesiunii respective!

Aceasta nu mai este afacere școlară, ci este afacere bisericească. Bisericele ortodoxe răsăritene sunt biserici naționale, și chiar legile fundamentale ale patriei recunosc biserica mea ca biserica gr.-or.

română. Nu numai limba liturgică, ci limba dătătoare de viață este pentru această biserică limba românească! Fiecare confesiune propovăduiască cuvântul lui D-zeu în limba sa proprie, și nu este putere în lumea aceasta, care ar putea să silească biserica mea a-și părăsi limba, căci prin aceasta ea însăși și-ar enunța sentința de moarte! Vom vesti deci cuvântul lui D-zeu elevilor noștri în limba românească și în această limbă îi vom învăța să laude pe Dl, săvârșească fapte bune și să-i iubească patria ungară, — și așa cred, că în această nusuință a noastră frații noștri maghiari nu ne vor pune piedeci, ci sprijin ne vor da.

»O mie de ani, Maghari și Români, am apărat patria; fiecare la altarul seu în limba sa să roage pe D-zeul cerurilor, ca să ne ajute până la sfârșitul vremilor, a ne păstra ca Maghiari și Români, scumpa țeară strămoșească!»

II. Metropolitul Mihályi.

Asemenea constătuire a ținut cu Episcopii sei sufragani și I. P. S. Metropolitul Blajului Dr. V. Mihályi, în Pesta, ear' după constătuire, a luat parte în ședința dela 30 a comisiei de studiere a planului de lege, și și-a apărat drepturile bisericii sale, a jumătății a doua a poporului român din țările coroanei ungare.

Nu am găsit încă vorbirea I. P. S. Sale publicată în întregime, — redăm deci ce aflăm în foile din Pesta despre pășirea I. P. S. Metropolitului Blajului.

În ședința dela 30 Maiu I. P. S. Sa Metropolitul gr.-cat. Dr. V. Mihályi a fost întâiul vorbitor. P. S. Sa află că dispozițiile noiei legi sunt vătămătoare nu numai față părinți, dar și față de comunele bisericesti, căci ele răpesc scaunul școlar (confesional) dreptul ce i-se cade de a-și lăpăda pe dascălul pe care îl află de vrednic de lăpădat.

Cu privire la pensionarea învățătorilor încă pune școlilor greumente nouă și materiale.

Tăgădueste că învățarea limbii maghiare n'ar arăta destul spor și azi în școlile populare, dar' intrucât ici-colo ar fi scăderi, pe aceea biserica le îndreaptă în virtutea dreptului seu de control. Bisericele își implinesc datoria, pe cât se poate cere dela ele!

Cu privire la disciplină, excepționează că să ia bisericei dreptul de disciplinare a învățătorilor neglijenți. Peste tot va fi rău de tot dacă învățătorul va sta sub controle și discipline din două laturi de-odată.

Dar' asta e vătămător și pentru biserica. În privința asta (a amestecului statului în disciplinarea învățătorilor), se alătură la observările lui Steinberger și Vározy.

Dorește, ca preparandile de azi, să-și poată califica și mai departe învățătorii, cel puțin pentru trebuințele proprii ale confe-

siunii. Asta o recer stările din Ardeal. În Ardeal este asigurat prin lege bisericele dreptul de susținere și ridicare de școli, — și ele nu vor lăsa nici-odată să fie conturbate în acest drept al lor! Legea asta nu e învechită și ștearsă, căci și legea din 1868, art. 43, susține, ba lărgește chiar acest drept. Și drepturile acestea nu e cuminte să fie atinse, căci pacea confesională (ba și națională! Red. „Lib.”) numai până atunci e asigurată în Ardeal!

*

Astfel înaltul prelat a lovit în punctele rele a noului plan de lege, și desigur va fi motivat pe larg și temeinic, cele zise.

Că nu vor cădea însă cuvintele prelaților români, cari au vorbit din inima întregului popor român, ca grăunțele evanghelice pe piatră și între spini, — asta cine ne-ar putea-o garanta?

La tribunalul din Cluj.

(Vorbirea de apărare a d-lui Vas. E. Moldovan, la pertractarea procesului seu din 11 Maiu 1904.)

II.

Ear' acum d-lor, după-ce vă fac atenți, că introducerea vorbirii mele e vrednică de cel puțin 6 luni spânzurătoare, îndrănesc să vă amitesc câteva lucruri la aparență bagatele.

Vorbesc întâiu despre presă și despre felul cum tratează cu presa în felurite state. Fac o asemănare.

I. Rusia: Aci, dacă scrie cineva ce nu-i pe placul stăpânirii, se confiscă partea incriminată și autorul e și pedepsit. Nu uitați, d-lor, asta-i în Rusia, unde nu se fălesc cu „libertatea de presă”.

II. Ungaria: Aci, dacă scrie cineva ce nu place stăpânitorilor, sause confiscă cartea întreagă (nu numai partea incriminată ca în Rusia) sau nu se confiscă. Dar' autorul e pedepsit în amândouă cazurile. Deosebirea e că noi ne mândrim mereu, ca farisei, cu „libertatea maghiară” și cu „libertatea de presă”.

III. Austria, Turcia: Aci, se confiscă partea incriminată, ear' autorul, fiindcă n'a putut comite delictul, — nici nu se pedepsește! Deosebirea e că nici aci nu se mândresc cu „libertatea presei”, deși este mai multă decât la noi!

IV. România: Aci este libertate de presă, ideală. Ziarele nu pun cauzie și nu e cunoscut delictul prin presă! Pe urmă, nici aci nu se mândresc cu libertatea de presă. Poate chiar fiindcă o au!

Față de aceste trei din urmă, legea noastră de presă e cu adevărat muscălească chiar și cum e concipată, — d'apoi încă așa, cum e executată ori, chiar, — cum o interpretează procurorii.

Întreb deci, d-lor, de ce suntem farisei? De ce ne mândrim cu „libertatea de presă” care la noi nu există?

Și întreb, — că oare acei vișători din 15 Martie 1848, legea asta au însetat-o? Pentru asta s'au jertfit? Nu! Nu cred!

Că dacă ar fi așa, — zdrobiți-le monumentele, călcați-le în picioare, — și în locul lor ridicați-mi mie monument, de oare-ce eu urăsc ipocrisia asta, eu n'o socotesc asta de libertate de presă, ci până voi avea viață în mine, voi pretinde mereu: Dacă nu ne dați alte drepturi omenesti, dați-ne cel puțin libertatea presei, — se ne fie cel puțin lumea sufletească descătusată, dacă trupurile noastre se ofilesc și se gârbovesc sub robia statului!

III.

Oprindu-mă însă, d-lor, la împregiurările de față, — vă rog, că cel puțin, puținului ce avem se-i dăm aparența dreptății.

Procurorii se nu forțeze pedepse ne-mai pomenite pentru lucruri de nimic, pentru păcate ce nu există, decât în fantazia procurorului! Procurorii se mai lase din patimă și din vanitate, și se ridice acuză numai în cazuri serioase, se aibă acuza oare-care temei, și o mică aparență de echitate.

Ziarul cel mai șovinist maghiar, — ziarul „Magyar Szó“, scrie, din incidentul ne-mai pomenitei osânde de 11 mii și 30 luni ce s'a dat „Tribunei“ din Sibiu, — că procurorii se pricep de minune cum se prezintă în colorit „grozav“ un lucru de nimic și cum se stoarcă pedepse teribile asupra bieților redactori. Acest lucru, — zice „Magyar Szó“ stîrbește libertatea de presă și ne face să roșim în fața Europei.

Ear' un ziar german, scria tot atunci, cu ironie: „Na ja, so etwas können auch nur die Ungaren vorstellen!“

Rog pe dl procuror, se ne apere și pe noi de agitația jidano-maghiară. Ca se nu ne simțim vitregi în patria noastră. Ca se nu ne agite pas la pas contrastul acesta desperător, în felul cum

ne tractați pe noi, și cum iertați totul — gazetarilor ovrei și maghiari.

Și vă rog d-lor, se nu trecem așa de fără scrupul, fără să roșim câtuși de puțin, — peste a cea axiomă iuridică generală, că nime nu poate fi judecător pe drept a cauzei sale.

În Ungaria trăiesc mai multe naționalități, la un loc. Nu-i voe să agite una împotriva celeilalte. Deci, dacă un Român agită împotriva naționalității maghiare, se fie tras la răspundere de un for permanent internațional constituit just din toate naționalitățile din țeară. Dar' nu judece acel ofenzat, de oare-ce judecata asta nu poate fi justă și legală.

Se afirmă că eu aș fi agitat împotriva naționalității maghiare! Cum vine dar' naționalitatea ofenzată, se judece în cauza sa, asupra mea?

Poate fi asta — dreptate? Nu! Nu, d-lor, nu, — și eu nu voi recunoaște în veci legalitatea acestei osânde, — din potrivă, mă voi simți mereu ca jăfuit din partea legii, — mă voi simți martir, și chiar și după moarte vă voi striga: Veto, veto, veto!

Cu asemenea procedură, d-lor nu vă mirați că naționalitățile nu-s de loc îndrăgostite de naționalitatea maghiară! Motivul nu-l știriți! Românul nu sărută mâna, care l-a palmuit!

IV.

Ear' acum, d-lor, se analizez articolii incriminați. Vă rog răbdare, dacă mă voi estinde puțin pe temelii mai largi.

Aci-i în fața mea, acest act de acuză, abia descifrabil, scris în batjocură, într'o maghiară mizerabilă.

Și acest act de acuză îmi privește îndrăsneț în ochi, și vrea se mă infunde în pușcărie.

De ce nu? Cristos a fost fiul lui Dumnezeu și totuși l-au restignit, ear' eu sunt numai fiul unui biet advocat Valach, Dumnezeu se-l ierte!

Ca se vă convingeți de felul cum vrea se mă osândească dl procuror, vă cetesc aci productul unui ziarist maghiar, care, afară de obrăznicie, n'are nici o leacă de oxigen în creerii lui spălăciți.

(Cetește un articol tăiat dintr'un ziar din Cluj, care năvălește cu frase și injurături de cocis asupra Românilor. Acest stupid articol afirmă o mulțime de măgării, între cari nu-i cea mai mare afirmația, că Maghiarii au fost aci înaintea Dacilor, și că noi, „Dacii“, am venit din Balcani, în urma lor. Acuzatul persiflează cu atâta spirit cele cetite din ziarul maghiar, încât judecătorii, jurații, procurorul și publicul se prăpădesc de ris).

Întreb acum pe dl procuror, de ce a trecut cu vederea productul acesta rios, a unui creer în malarie?

Știe doară dl procuror, că acest noroiu de stil nu-i decât un specimen din murdăria înmăgăzînată în coloanele presei maghiare! Și, în contrast cu asta, vrea se mă osândească pe mine, pentru-că am scris istoria trecutului?

Chiar se fi scris contrarul, asta n'ar fi alta decât o părere contrară, — o critică, — ce cade în cadrele istoriei. Dl procuror n'are nici un drept se se amestece în asta, ca și în nici o discuție științifică.

Dacă însă paragraful, care se poate interpreta în ori-ce formă, se amestecă și în asta, atunci noapte bună libertate, egalitate, frățietate, — lege, drept și dreptate, noapte bună!

Dar' se vă analizez actul de acuză: (Acuzatul analizează pe rînd pasagele. Incriminate, dovind, că tot ce a scris e adevăr istoric, și a fost scris și de alții. Cu o satiră pișcătoare a persiflat pe procuror, care incriminase pasagiul unde se spune că Maghiarii au venit din Azia și venind, timp de 100 ani, trăiau viață nomadă

din furturi. A produs ilaritate declarația acuzatului: „Dacă dl procuror se rușinează de asta, — cea-ce de altfel se poate ceti chiar și în manualele de școală, — sunt gata se retrag totul și se afirm, că Maghiarii au venit din Azia direct în cafenea la „Kikaker“ în Cluj, (cea mai mare și firmoasă cafenea din Cluj), și 100 de ani au tot consumat la „capuținer“.

După analiză a sfîrșit cu următoarele:)

Acesta-i adevărul, dovedit și clar. Cu puțină nădejde vă rog se-l cumpeniți.

Și dacă veți afla că e în interesul naționalității maghiare, ca se mă osândiți, atunci, nu pregetați, osândiți-mă, de oare-ce în acest caz, și interesul Românilor cere se fiu osândit. Faceți-mă martir.

Dar' una se nu cereți, — imposibilul, supranaturalul, anume, ca osânda d-voastră se mă facă îndrăgostit de naționalitatea maghiară, și se îmi schimbe ținuta din vin viitor!

Procurorul în răspunsul seu, se zbate, pescuind date false din istorie, ca se-și apare dreptul. Acuzatul îi răspunde în patru chestii, cu date din istorie, provocând pe procuror, se recunoască în fața juraților că a greșit, și că în privința acestor fapte istorice acuzatul are dreptate! Ce se facă? Procurorul s'a dat bătut, recunoscînd că a greșit!

Vorbirea apărătorului Dr. Valer Moldovan a coborît acusa la ridicol! Toți au rămas impresionați de frumoasa vorbire.

Părea sigur că acuzatul va fi achitat. Aș! Jurații l-au aflat vinovat și a fost, precum se știe, osândit la 4 luni și 1000 cor. sau alte 50 zile, — adică 6 luni.

Războiul.

Capătul săptămânii trecute a adus Europei o știre nouă despre o altă înfrângere a Rușilor de către Japonezi. Rușii apărau înălțimile din jurul Port-Arthurului, niște dealuri întărite grozav cu șanțuri, pe creștete cu tunuri și pe la poale cu fire de droturi cu cue, de cari se se lovească și întepa soldații și caii ce ar înainta pe aici, iar pe din jos de șanțuri, rînduri de dinamită ascunsă în pământ, care se explodeze pe când trec peste ea, și se svârle pe dușman în văzduh, zdrănuindu-l! Curată gură de iad dealul întreg. Și așa bine păziți, Rușii stau sus pe deal în șanțuri, iar Japonezii de jos din câmp deschis se asvârleau spre ei în sus. În trei rînduri atacurile japonezilor au fost respinse cu perderi grozave, căzând batalioane întregi leasă jos, dar ei tot nu s'au dat: alte batalioane au venit dinapoi și trecînd peste trupurile fraților morți, s'au asvârliit din toate laturile pe Ruși și prin ploaia de gloanțe a patra oară au răzbit de i-au alungat și au cupins întăriturile! Văzînd sîlbatecul curagiu al Japonezilor, Rușii au fugit nebuni de spaimă, lăsînd în mîna acestora 68 tunuri pe cari nu le-au putut trage după ei în fugă și mulțime de arme și munițiuni.

Dintre Rușii scutiți în șanțuri au căzut morți numai vre-o 500 iar răniți au fost ca la 3000, iar dintre Japonezii descoperiți în câmp și stînd țință întreagă din jos Rușilor, au perit peste 3500 după raportul generalului lor, iar după alte știri, în cele 4 asalturi au perit la 12.000 de Japonezi!

Toată lumea să miră de curajul grozav al Japonezilor, iar în Ruși a intrat spaimă de-a binele!

Acum Japonezii grăbesc să iee Port-Arthurul cu asalt!

Zilele acestea ne vor aduce știri nouă, de sigur asemenea de grozăvite, de pe câmpul de luptă între aceste două popoaze viteze!

FOIȚA

Inmormintare.

Mi-am, îngropat iubirea — Când am așezat'o
Adînc, în mijlocul ascuns de codru,
Pe catafalcul învăscut cu trandafiri sălbatici,
Părea că doarme, albă și curată,
Ca visul ghiocilor de albă,
Ca roua dimineții de curată,
Părea, că doarme...

Și s'au astrîns în jurul ei s'o plîngă
Din patru codrii paserile toate,
Ș'au plîns'o două zile...
Și florile din patru lunci venit'au
Și ele se plîngă pe frumoasa,
Pe cea mai albă dragoste din lume,
Pe cea mai castă și nevinovată,
Miresme aducîndu-i...
Ear când ș'a început bătrînul teiu prohodul,
Cădelnițîndu-și florile de-asupra-i,
Cu flori mirositoare troenind'o,
Ș'a început norodu n'treg se plîngă —
Ș'a n'fiorat și codru n'bătrînit de zile,
Ș'a n'fiorat și el de-atîta jale
Și vîrfurile tinere clătîndu-și
Și ramurile fragede frîngîndu-și
Și crengile n'frunzite trîmurîndu-și,
A început se plîngă și el
Ș'a început de-odată prin văzduhuri,
Să freamăte, se plîngă, se svonească
Duios, ca vaetul de clopot...

Dar ea durmea,
Durmea neștiutoare
Pe catafalcul învăscut cu trandafiri sălbatici,
Cu mânilor pe pept încrucișate,

Frumoasă, albă, blîndă și curată,
Ca visul ghiocilor de albă,
Ca roua dimineții de curată
Durmea...

Ear vîntul diacon, urcînd amvonul
Impodobit cu iederă și izmă
Și presărat cu fir de iarbă creată,
De după-ce pusese'n mîna moartei
Din busuiocul cel sfințit trei fire,
A început se spus iertăciunea:

„Mă n'torn spre tine mai întai în depărtare
Ștăpână, binecuvîntînd norocul
Și clipa, care mi te-a arătat întai în cale
Și binecuvîntez și ceasurile-acelea
De negrăită fericire pline,
Ce le-am trăit odată împreună,
Slugindu-te și tu primindu-mi slujba —
Dar binecuvîntez și ascuțișul
Cuvîntului, ce m'a făcut apoi se sînger...
De țî-am păcătuit vre-odată, — uit'o
Și iartă-mă de țî-am greșit vre-odată,
Căci numai Unu-i fără de greșele...
Ear dacă numai cîndva, cîndva țî-a fost milă
Și dacă numai cîndva țî-am fost și eu dragă,
Te rog să vii se-mi cercetezi mormîntul
Să vii cu primăvara,
Ca se-mi mai cînti odată numai doina
Acea veche, tînguios de dulce,
Așa cum numai tu o ști cînta, Ștăpână...
Ș'o fure teiul și se mi-o îngăne
În toată seara, mulcomindu-mi somnul
Și visele pe veci de veci înseninîndu-mi.
Ș'o lacrimă se-mi plîngi apoi pe glie,
O lacrimă ferbinte numai,
Să l' simt din nou fiornicul regret al vieții
Pe-o clipă —
Ș'o vecinicie se l' resimt apoi norocul,
Ce mi-a fost dat, ca se trăsesc o clipă...
Ș'asa din cînd în cînd de-mi vei aduce
Din flori de ghiociei o cunună,
Punîndu-mi-o la căpătîiul crucii,
Voiu ști atunci c'afară-i primăvară...
Și Dumnezeu țî-a răsplăti binețea,
Atoateștiutorul
Și Dumnezeu pe veci te aibă'n pază
Și Dumnezeu te binecuvînteze,
Cum și eu te binecuvîntez, Ștăpână!..

Și năpădit de-atîta jalnică durere
A început norodu n'treg se plîngă
Și însuși codrul prididit de zile
Plîngea șoptînd încet o rugăciune...

„Mă n'torc spre voi acuma cu n'tristare,
Voi flori, aci, din patru lunci astrînse,
Voi paseri, ce-ați venit din patru codrii,
Spre voi surorile iubitei moarte...
Iertați-mă, de v'am greșit vre-odată!
De-acuma nu'mi mai auziți nici risul,
Nici chiotul, trezînd din somn pădurea,
Nici șoaptele de duioșie pline,
Că nu vă mai trimit de-aci înainte,
Să-i duceți vești și dornică solie
Și se-mi aduceți înapoi o rază
Din noaptea ochilor de vrajă plină,
Din ochii ei,
O rază și norocul...
Iertați-mă, de v'am greșit vre-odată!
Ear dacă s'a n'templa, ca ea, Ștăpâna,
Să vină la mormîntu-mi milostivă
Și dacă s'a n'templa se o vedeți că plînge,
Ș'o mîngăiați și-i spuneți se nu plîngă,
Că plînsul ei mă arde și mă doare
Și lacrimile ei îmi turbur somnul morții
Dar spuneți-i, că sus în cer de-apururi
Veghia-voi binecuvîntînd'o
Și spuneți-i, că ultima-mai suflare
A fost o rugă cătră cer, s'o țină
De-apururea: frumoasă, albă, blîndă...
Ș'acum adio dragi surori, adio —
Să nu uitați pe sorioara voastră
Și Dumnezeu vă aibă'n pază vecinic
Și Dumnezeu vă binecuvînteze...

Și florile și paserile toate,
Cum ascultau porniră-amar se plîngă,
Înrourînd cu lacrimi pămîntul —
Dar vîntul mai departe pilduit'a:

— Te binecuvîntez: pămînt și cer și stele
Și lună, mărturii atîtor visuri
Și codru, tu părtaș atîtor taine,
Și lunci cu flori și văi de murmur pline,
Și voi rozoare pline de lumină,
Vă binecuvîntez pe toate, toate,
Rămasul bun luîndu-mi'l de-acuma,
Cum tuturor vă cer duios iertare...

Și numai ție, ție, ție,
N'am nici cuvînt se-ți spun de iertăciune
Și nici o vorbă, glas de mîngăere,
Tu inimă nebulă!..
Ci de aici, din pragul morții,
Din pragul cestelaltei vieți te blăstăm
Și ultimul cuvînt mi-a fi blăstăm: —
Să sîngeri vecinic, dar se nu-ți simți chinul,
Să plîngi de-apururi, dar se nu ai lacrimi,
Și vecinic se te sbuciumi pripășiță,
Dar neînțelegîndu-ți vecinic vrerea;
Și blăstămată fie vecinic clipa,
În care m'ai născut de doruri plină,
Și blăstămat se fie vecinic ceasul,
În care m'ai urzit din întunerec,
Și blăstămată-ți fie toată picătura
De sânge, care m'a nutrit în suferințe!..
Să simți pe veci un dor nebul de chinul
Și patima de care'n veci se nu ai parte,
Să simți pe veci nebul dor al morții
Și vecinic, se n'ai parte de răpaos,
Și Dumnezeu Atoateștiutorul
Te blasteme pe veci de veci nebulă,
Cum eu te blastăm!
Amin!

Și grele, ca de plumb, se năruiau asupra-mi
Cuvintele blăstămului fiornic,
Dar inima mea nu le mai simțea...
Și n'auziam nici gemetul pădurii,
Și n'auzeam nici huetul din codru
Înfiorat și el de-atîta groază,
Și nu mai cunoșteam nimic în juru-mi
Și nu vedeam nimic decât un chaos
Rîngit și gata se mă n'ghita
Și numai cînd am așezat'o
Adînc în groapa proaspătă săpată,
Cum huruia pustiu și gol pămîntul,
Acoperînd'o bulgăr după bulgăr,
Am tresărit înfiorat de-un țipăt;
„Nebun, nebun
„S'a n'deplinit blăstămul!..“

Victor Eontescu

NU PERIM!

Totul e înzădar, ce se pornește contra legilor lui D-zeu și a naturii.

Politica șovinistă din Pesta dă cu capul de păreți de necaz ca nu ne vede perind pe noi Români și pe ceilalți nemaghari, și de aceea, dacă toate legile cu ușile lor maghiarisitoare, n'au folosit nimic, acum vin cu un mare topor asupra școalelor noastre, că da de cumva maghiarisirea lor ar folosi ceva.

Noi așteptăm cu inimă strânsă de durere acest atac mai neomenesc decât toate câte ni s'au dat, — dar durerea noastră e numai, că va fi opăcit poporul nostru în înaintea în învățatură, dar încolo maghiarisării n'o se-i aducă alt folos nici măsura muscălească la care recurge azi politica maghiară.

Nu! Noi vom rămânea Români și ne vom spori și ne vom întări în toate privințele, ori va vrea guvernul unguresc ori ba!

Și credința noastră o întăresc mărturiile trecutului și a prezentului, ba constatările oficiale ale chiar statisticii celei nepărtinătoare nouă, pe care chiar oamnei statului o fac!

Unul dintre șolomonarii ungurești, vistutul Beksis, un Sécuii ce s'a întemplat să se ridice mai luminat la cap decât vestitele capuri-bostani secuiești, — de ani și ani adună la cifre și le împarte și le așează lângă olaltă și le asămănează, ca să vadă pe unde sporesc ungurii și cât de tare sporesc, și pe unde scad nemaghiarii, și cât de tare! Și mulți ani de zile acest șolomonar și-a îmbetat neamul ce l'a crezut, cu cântece gidilitoare, că „lucrurile merg bine, Maghiarii sporesc de ție-mai mare dragul, și prind putere peste celelalte neamuri, și nu va mai trece mult și va fi aci numai o apă și un pământ: unguresc!“

Poate că și el credea ce spunea. Noi nu l'am crezut nici odată, cum nu credem la nici un fel de șolomonar care ne făgăduiește ploi ori foamete după placul lui.

Acum că a mai îmbătrânit, se vede că i-a mai scăzut înfăntarea închipuirii, și șolomonarul sécuii începe a se uita cu ochi mai omenești la cifrele despre creșterea ori descreșterea neamurilor din țară, și drept urmare scrie în un număr mai nou al foii „Budapești Hirlap“ lucruri care desmint prost prorociile lui de înainte vreme. Iata ce crie printre altele:

„Cine ar crede, — dacă nu ni-ar spune-o cifrele statisticii neîndurătoare (seraca statistică, nu se îndură să le spună tot minciuni! Red. »L.«), că în comitatele Șomogy, Becăș, Cic și Treiscaune în cei din urmă 10 ani deși puțin, dar raportul numeric al Maghiarilor a scăzut!“

„Fără îndoială că primejdie grea e la mijloc, când în cele mai neaoșe patru comitate ungurești, populația a scăzut! E ceva grav când până și Sași cei mai puțin spornici dintre populația Ardealului, au putut să dea înainte, nu numai în comitatul Sibiiului, ci chiar în comitatele Treiscaune, Cic și Murș-Turda, copleșite strașnic de Valahi. E grav când Slovacimea e în stare să dea înainte în nouă comitate, șanume nu numai în Bars, Strigoniu, Nitra, Po-

jon și Sepeș, ci tot-odată și în Arva, Bichiș, Arad și Cenad!“

Primejdie mare, amenințătoare este, când *valahimea câștigă teren* nu numai în Bistrița-Năsăud, Făgăraș, Târnava-Mare și Turda-Arieș, dar împresurează cu succes și una dintre cetățile tari ale maghiarismului: Comitatul *Trei-Scaune!* Ear în Târnava-mică a reușit, în deceniul trecut, s'ajungă la majoritate absolută!“

Așa așa, prorocule sécuii! Și noi credință tare ca stânca de granit avem, că și la 50—60 ani, după-ce ne veți fi închis toate școalele, — de vă va mai da Dzeu răgaz până atunci, — tot așa veți fi siliți să scrieți, și anume:

„Cine ar crede, dacă nu ne-ar arăta-o cifrele neîndurătoare ale statisticii, că și după jumătate de veac dela maghiarisirea școalelor, Românimea n'a dat cu nimic napoi, ci a tot sporit, și prin urmare tot folosul acestei teribile măsuri luate față de ei este, că — ni i-am îndușmănit în măsura cea mai mare și mai primejdioasă, încât întrun ceas de grea încercare pentru noi, numai Dzeu știe cu ce i-o mai putea împăca și reținea, ca să nu se ridice răzbuunători asupra noastră!“ —

NOUTĂȚI

Pedeapsa părintelui I. Moța, pentru articolul „A murit Mathia și cu el dreptatea“, pentru care tribunalul din Cluj i-a dictat în două rânduri aceeași pedeapsă de 12 luni temniță și 1000 cor. în bani, — a fost redusă de înalta Curie din Pesta în ședința sa dela 1 Iunie, la 2 luni închisoare și 200 cor. în bani. Pe condamnat l'a apărat înaintea Curiei cu puternice argumente și cu mare aparat, dl avocat și deputat *Dr. Aurel Vlad.*

P. S. Episcopul gr.-c. Hossu dela Lugoj, petrecând Rusaliiile în mijlocul poporului român dela Petroșeni și jur, a dat privilegiu la frumoase serbări în aceste zile la Petroșeni. A fost primit cu căldură la Deva, la Piski, la Hațeg. Puiu, iar la Petroșeni tot orașul era la gară întru întâmpinarea lui. A fost salutată de dl protopop gr.-cat St. Radic cu frumoase cuvinte, la care Arhiepiscopul a răspuns cu dragoste de părinte. În ziua I. de Rusalii a servit în biserica din Petroșeni, care are iconostas nou de curând pictat de pictorul O. Smigelschi. La orele 2 d. a. a fost banchet în onoarea Arhiepiscopului. P. S. Sa a vorbit scurt, românește apoi și-a tradus cuvintele și ungurește. Românește au mai vorbit dnii Dr. Victor Bontescu și V. C. Osvadă, iar cele mai multe discursuri au decurs, durere, tot ungurește și ale celor cari n'ar fi fost datori a vorbi altfel decât românește, la acest banchet dat în onoarea unui arhiepiscop român.

În ziua a doua de Rusalii P. S. Sa a fost la Paroșeni, unde a sfințit biserica cea nouă, în mijlocul unei mari bucurii a poporului, care se adunase în număr foarte mare.

Dela Paroșeni P. S. Sa a plecat în vizitațiune cononică mai departe stând în mijlocul credincioșilor Sei din acele părți până azi în 4 Iunie. Vom publica amănunte despre aceste serbări, cum a despre frumoasele excursiuni ce au făcut mulți peste hotăr în România, unde au fost cu drag primiți și serbătoriți.

Teatrul jucat de meseriași nostri români din Orăștie a doua zi de Rusalii seara, a succes, ca și cele din trecut, în chip mulțumitor. Diletanții și-au dat toată străduința a-și juca bine

rolele, și prezentau unele scene reușite, după cari publicul și aplauda imediat. Ca și în trecut așa și acum, nu avem decât cuvinte de laudă pentru tinerimea meseriașilor nostri, cari dorește și voește să se manifesteze în fața publicului prin mișcări culturale, care ating nivelul ce se poate aștepta dela diletanți peste tot. În „Vlăduțul mamei“ toți au jucat bine, dar' deosebit haz a făcut dl Iacob Cărătuș, ca răsfățatul Vlăduț, ear' dl Const. Budoiu a predat cât se poate de boereste pe tinărul boer, care deși a umblat mult prin țări străine, vine acasă cu aceeași inimă caldă pentru locul seu natal și chiar pentru iubirile din copilărie, cu cari se contopește de nou. Tot așa de succes a jucat dl Nicolae Oprișiu pe bătrânul pădurar.

În „Sărăcie lucie“ au jucat asemenea bine toți, dar' mai bine și-au marcat rolele lor d-nii G. Suci, I. Bradu, C. Budoiu și I. Cărătuș. Au plăcut mult cântările curate ale d-soarei Ana Boer și hazul vrăjitoarei, d-soara Marița Martin. Celelalte persoane au apărut mai ales în grupe în coruri, presintându-se destul de bine.

Piesa asta însă, are scene de tot forțate și nenaturale, așa că puterile diletanților nu s'au putut manifesta cum se cade, ori-cât se sileau, căci din piesă slabă, nici jucători dextri nu pot face ceva bun! În titlul piesei e dată și sentința ei critică!

După teatru a urmat „Călușerul și Bătuta“, jucate destul de frumos de o grupă de tineri sociali. Publicul i-a aplaudat viu. A urmat apoi joc animat.

Temeri mari și dureros de întemeiate au cuprins inimile economilor în urma secetei ce ține aproape neîntrerupt peste mai toată țeara. Ploile sunt rari de tot, încât fânul e ca și nimic, va fi numai foarte puțin.

Urmarea acestei stări de lucruri s'a simțit deja și la târgul de vite din săptămâna asta la Orăștie. Prețul vitelor a scăzut cu 10—15% față de târgul de mai înainte și de nu se va întoarce timpul spre mai bine, aducând ploii cari se dea otăvuri bune și cucuruzele să dea înainte, e teamă că pe toamnă prețul vitelor va scădea și mai rău, spre paguba mare a economilor.

Grânele deja în cele mai multe părți, sunt slăbuțe, mittele, cu spicul format, dar' mărunt și el.

Grăul scumpit. Din cauza timpului secetos ce amenință roada anului de față, grăul a început a urca tare în preț. În piața Orăștiei zilele astea grăul a urcat la cor. 5.70 (2 fl. 85).

Azi în ziua târgului slobod, ceriul bineșor înorat, a început a ploua, și se pare că D-zeu se va îndura de rugăciunile poporului, și va trimite mult doritele ploi.

Reuniunea femeilor din comitatul Hunedoarei își ține adunarea gen. anuală la Deva în 12 Iunie n.

Corul bisericii gr.-or. române din Hunedoara, condus de dl Andreiu Ludu, teolog absolut, inv., și-a câștigat la Petroșeni un nou titlu de laudă prin acuratele sale prestațiuni, cari le-a produs cântând în ziua I. de Rusalii liturgia în biserica gr.-cat. la serviciul la care pontifica P. S. Sa Episcopul Dr. Hossu, ear' a doua zi în biserica gr.-orientală și seara dând concert care a fost viu aplaudat.

La acest concert, foarte reușit, a declarat dl Dr. V. Bontescu poezia „Rugămintea din urmă“ de Coșbuc, ear' dl I. C. Iuga 2 anecdote hazlii de Speranță. Vom reveni.

Tinerimea română din Deva și jur arangează la 12 Iunie concert urmat de o reprezentațiune teatrală în sala redutei din Deva.

Va cânta corul bis. gr.-or. din Hunedoara, condus de dl teolog inv. Andrei Ludu trei piese; va fi un solo de violină cu acomp. de pian, de I. C. Iuga; un duet executat de domniile Adrian Cristea și A. Ludu și o declamațiune de Dr. V. Bontescu.

Se va juca apoi piesa „Dinu Sergentul“ prin d-nii G. Cușuța, I. C. Iuga, I. C. Șiller, I. N. Ionescu, Ioan Pupeza, I. Trif, St. Dobrin, d-na Valentina Popescu și d-soara Elisa Ardelean.

După producție, dans.

Inteligința rom. din Geoagiu arangează mâine, Duminică în 5 Iunie n., producțiune teatrală urmată cu joc, în sala hot. din Ferdeu. Tot atunci e deschiderea scărilor la Ferdeu. Se joacă piesele „Vecinătatea periculoasă“ și „Trei doctori“, prin d-nii Aron Costea, Nicolau Botean, Filip Budoiu, Lazar Stoica, Ioan Frâncu, d-nele Antoneta Burzan, Maria Safta, și d-ra Valeria Glodean.

Budgetul statului.

Am arătat în alt număr mărimea budgetului țării, precum și felul alcătuirii aceluia. Să ne oprim acum la amănuntele ce ni-le dau cifrele felurite aflate în budget.

Ca icona să fie mai lămurită — la amintirea amănuntelor nu ne ținem de împărțea după ministerii — ci scoatem datele împărțite după scop și destinația ce o au.

Față de budgetul anului trecut — budgetul anului 1904 prevede urcări mai însemnate, adică cheltueli cu mult mai mari. Cheltueli mai mari se fac pentru zeci și sute de lucruri — dar' noi dintre toate cheltuelile urcate am scos numai 75 cazuri mai însemnate — la care ne vom opri.

Din aceste 75 cazuri de urcarea cheltuelilor: în 18 cazuri s'au urcat cheltuelile pentru funcționari. Amintim câteva uumai:

2 milioane 320 mii cor. mai mult ca în anul trecut se vor cheltui pentru îmbunătățiri notarilor și subnotarilor cercuali și comunali.

4 milioane 680 mii cor. mai mult se va cheltui în anul acesta pentru îmbunătățirea plății slujbașilor administrativi (dela comitat și județe).

Aproape 14 mil se vor cheltui pentru crearea unui nou post de secretar de stat — administrativ în ministerul de agricultură.

Peste 300 mii cor. se cheltuiesc pentru slujbe nou prin ministerii (câpătueli cu lipsă și fără lipsă).

Pentru matriculanți se cheltuie cu 50 mii și 520 coroane — mai mult.

Și apoi se cheltuie mai mult pentru veterinari, pădurari și alți slujbași de-ai statului.

Pentru slujbași greviști dela căile ferate se va cheltui mai mult cu 4 milioane 783 mii cor. — pentru îmbunătățirea plăților lor.

Prin urmare numai la slujbași țării va trebui să plătească anul acesta cu peste 15 milioane cor. mai mult ca în anul trecut!

Sunt apoi multe urcări de cheltueli, care deși nu se fac de-a dreptul pentru slujbași — în urmă tot salarele lor le urcă sub felurite title. Astfel de cazuri — între cele 75 scoase de noi — găsim 12 cazuri. Amintim din aceste:

89 mii 911 cor. se vor cheltui ma plata noilor contabili cercuali (denumiți cu statificarea casselor comitatense) și pentru înființarea unei direcții financiare noue în Sên-Martin.

54 mii 536 cor. se vor cheltui mai mult pentru slujbași cărților fonduare.

1 milion 206 mii 729 cor. se vor cheltui mai mult în anul acesta cu urcarea plăților și a cheltuelilor dela fabricele de tabac.

În afară de cheltuelile urcate pentru funcționari — găsim în noul budget cheltueli urcate, ce slujesc scopuri politice de rassă și scopuri sociale cu fond politic de rassă. De felul acesta găsim între cele 75 cazuri — 12. Amintim câteva:

50 mii cor. pentru ajutorarea maghiarilor duși în țări străine.

26 mii cor. mai mult se cheltue în anul acesta pentru Teatrul național unguresc din Budapesta.

649 mii 535 cor. mai mult se cheltuie cu sporirea gendarmeriei — folosită în atâtea cazuri ca agenți politici!

223 mii 800 cor. se cheltue pentru maghiarisirea Toților și pentru spriginirea Sécuiilor.

613 mii cor. se cheltue mai mult pentru școalele de stat, care în cele mai multe cazuri sunt deschise și susținute pentru înlesnirea maghiarisării.

193 mii 356 cor. se cheltuie mai mult ca anii trecuți, pentru monumente millenare ș. a. m.

Amănuntele aceste — chiar și spicuite, ne arată starea îngrijitoare, prin faptul că din urcarea budgetului cu 108 milioane, (după subtragerea investiturilor de 75 milioane) — din restul de 33 milioane mai bine de 17 milioane, adică cu mult mai mult de jumătate din întreaga urcarea, se cheltuie pentru scopuri politice maghiarisitoare și pentru slujbași cu „misiuni patriotice“.

Față de aceste dărnicii risipitoare — pentru economia țării abia se cheltue mai mult cu 3 mil. cor.! Și economia țării noastre e atât de fără vlagă, fără putere — încât nu 3 milioane, — fără zeci, și de abia îi pot asigura oare-care efect îndreptățitor do nădejdi. (Va urma.)

FEL DE FEL

Violine scumpe. O violină bine păstrată, cu cât e mai veche, cu atât e mai scumpă. În Londra s'au vândut zilele astea 70 de violine vechi, prin licitație între amatori; una a trecut cu 5000 cor., una cu 4000; de tot s'a scos pe ele 44.000 cor.

Honorar de advocat. În marele proces al canalului Panama, acționarii au făgăduit 5% din prețul acțiilor lui Cromwel, adv. în New-York, de le scoate la bine procesul. L'a scos. A căpătat zilele astea 800.000 cor. „spese“ pentru un singur proces, purtat câțiva ani!

Patria șponagiului. Așa se mai numește Japonia. Pentru că în această țară, fie-care Japonez este un spion născut! Cu o istețiune și viclenie neîntrecută se furișează în țeara pe care voiesc să o spioneze, unde află apoi toate amănuntele prețioase, de cari are lipsă! Încă înainte de izbucnirea războiului a năvălit în Mandșuria rusească un roi întreg de spioni Japonezi, cari au făcut însemnate servicii patriei! Dar nu numai în Mandșuria și în provincia Amurului, dar și în Europa veniseră.

Nu mai săptămânile trecute se vestea că în Balcani spioni Japonezi fac propagandă contra-rusească! Orașele Japoneze dau chipul unui adevărat sistem

de spionagi. Fie-care oraș este împărțit n despărțiminte de câte 15 case, ai căror locuitori au datorința sub pedepsă în bani, a vesti la poliție, ce li-se pare bător la ochi în despărțământul lor. Astfel am putea zice că fie-care japonez face și servicii de spion. Poate ca acestui sistem au să multămească și curățenia moravurilor și virtuților lor :

Sz. 3297—904 tlkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A dévai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírre teszi hogy „Ardeleana“ pénz és hitelintézet végrehajtónak Popa Magdalena férj. Kozma és társai vormágai lakosok végrehajtást szenvedő elleni 126 K s jár. iránti végrehajtási ügyében az 1881. LX. t.-cz. 14. §. alapján a 146. 167. §§. értelmében a dévai kir. törvényszék, a dévai kir. járásbírósg területén levő Vormága községben fekvő a Popa Angyal jagutodai Popa Maria férj. Blázs Simionné, Popa Szabin, kiskoru Popa Iuon kiskoru, és Popa Gyorgye kiskoru nevéen álló vormágai 29 sztkvben

A + 1 rd. 65 hrsz. 2/3 ad. része	1 K
A + 2 „ 297.298. hrsz. 2/3 ad.	38 „
A + 3 „ 410.411. hrsz. 2/3 ad.	6 „
A + 4 „ 524. hrsz. 2/3 ad. része	2 „
A + 5 „ 840.841.842. 843.844. 845. hrsz. 2/3 ad. része	73 „
A + 6 „ 873. „ „ „	42 „
A + 7 „ 944. „ „ „	32 „
A + 8 „ 966/1 „ „ „	10 „
A + 9 „ 1022/1. „ „ „	11 „
A + 10 „ 1139. 1142. „ „ „	64 „
A + 11 „ 1169. 1170. „ „ „	85 „
A + 12 „ 1184. „ „ „	27 „
A + 13 „ 1314. „ „ „	23 „
A + 15 „ 1807. „ „ „	50 „
A + 16 „ 1854. 1857. „ „ „	31 „
A + 17 „ 1880. „ „ „	46 „
A + 19 „ 2808. „ „ „	70 „
A + 20 „ 2997/1. „ „ „	4 „
A + 21 „ 3140/2. „ „ „	28 „
A + 22 „ 3406. „ „ „	7 „
A + 23 „ 3408. „ „ „	55 „
A + 24 „ 3490. 3494. 3495. 3496.	276 „
A + 25 „ 38. 39. „ „ „	16 „
A + 26 „ 3905. „ „ „	6 „
A + 27 „ 3967. „ „ „	16 „

a 485. sztkvben: A + 1 rd. 352. 353. hrsz. 2/5-öd része 210K ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi július hó 9 napján d. e. 9 órakor Vormága község házánál a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% készpénzben, vagy az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovdékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék telekkönyvi hatósága.

Déva, 1904. április hó 19-én.

Fábián,
kir. tszéki bíró.

3236—1904. tlkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírre teszi, hogy az „Ardeleana“ szásvárosi pénz és hitelintézet részvénytársaság végrehajtónak Bláda Marina szül. Molodecz csorai lakos végrehajtást szenvedő ellen 120 K tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a csorai 190 számú telekjegyzőkönyvben A + 1. 2. 3. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 12. és 13. rendszám alatti ingatlanokra összesen 943 K becsárban az árverést elrendelte, és hogy a fenn megjelölt ingatlanok 1904. évi július hó 5-én d. e. 9 órakor Csora község házánál

megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árnak 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovdékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak az 1881. LX. t.-cz. 170. §. értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék telekkvi hatósága.

Kelt Gyulafehérvárt, 1904. évi

április hó 25-én.

A kivonat hiteleségét igazolja.

Bohuczy János,
kir. tlkvi kiadó.

Sz. 3714—1904 tkvi sz.

Arverési hirdetmény.

Az „Ardeleana“ pénzintézet végrehajtónak Zunea Minerva recte Bálomiri, bálomiri lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérésnek következtében a végrehajtási árverés 1100 K tőke követelés és ennek 1899 évi január hó 21-ik napjától járó 8% kamatai, 32 K 30 fillér edigi valamint jelenlegi 8 K és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881 LX.-tcz. 144 § alapján és a 146 § a értelmében a dévai kir. törvényszék (a szásvárosi járásbírósg) területén levő Bálomiron fekvő a bálomiri 4 számtkvben a + 2 rendsz. 488 hrszra 90 K, a + 3 rendszám 667 hrszszám 1 K

a + 4 rend. 2010 2011 hrsz.	281 K
a + 5 „ 2860 „	6 „
a + 6 „ 4482 „	239 „
a + 10 „ 4483 „	119 „
a + 11 „ 486 487 „	512 „
a + 12 „ 4460 „	287 „
a + 13 „ 4465 „	133 „
a + 14 „ 15—16 „	3281 „
a + 15 „ 544 545 „	221 „
a + 16 „ 816 „	141 „
a + 17 „ 3906/2 „	82 „
a + 18 „ 4100 „	55 „
a + 19 746/2 747/2 748/2 749/2 „	142 „
a + 20 rend. 794/1 795/1 „	108 „
a + 21 „ 925 „	68 „
a + 22 „ 1081 „	81 „
a + 24 „ 2364/2 „	36 „
a + 25 „ 2970/2 „	24 „
a + 26 „ 1076 „	142 „
a + 27 „ 484/1 484/2 „	511 „
a + 28 „ 498 „	221 „
a + 29 „ 2861 2862 „	59 „
a + 30 „ 395/1 397/1 397/2 „	128 „

továbbá az u. 1534 szám tkvben a + 612 hrszmu ingallanra 121 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1904 évi június hó 25 napjának d. e. 9 órája Bálomir község házánál tüzetik ki.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881 LX.-tcz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt miniszterirendelet §-ában kijelölt ovdékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881 LX.-tczikk 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szásváros 1904 május hó 7-én

A kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Biró
kir. albiró.

Cea mai nouă și mai bună carte de limba maghiară, pentru școalele populare române, a apărut în editura lui W. KRAFFT în Sibiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară, pentru școalele populare cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat 50 bani.
Partea a două. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C. 1.70.

In legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbii maghiare în școalele populare cu limba de propunere română. (Indigitații metodice și schițe de lecțiuni.) De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu. 46 pag. Prețul broș. 60 bani.

Consiliul pentru instrucțiunea publică de pe lângă Inaltul ministeriu al instrucțiunii publice, în ședința sa din 9 Maiu 1903 s'a exprimat în mod favorabil asupra acestor cărți.
Excelența sa Dl ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică, pe baza criticei oficioase a aprobat aceste cărți prin ordinațiunea sa Nr. 1103/904 Pres.

Profesorul Dr. Jancsó Benedek în recensiunea sa asupra acestor cărți zice între altele următoarele: „... fiind aceste cărți lucrate cu diligență laudabilă și după un metod pedagogic corect... le recomand în convingerea, că aceste cărți vor face foarte bun serviciu în școalele amintite la propunerea limbii maghiare“.

Presă încă a apreciat aceste cărți în modul cel mai favorabil recomandându-le ca pe cele mai bune printre toate cărțile de limba maghiară, câte au apărut până acum.

Conferențele învățătoarești, după compararea făcută între cărțile existente de limba maghiară, au recomandat „Carte de cetire și gramatică maghiară“ de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, ca fiind mai corespunzătoare, mai practice. Deci fiecare învățător, în interesul seui și al elevilor seui, va face bine folosindu-se de aceste cărți la propunerea limbii maghiare.

După-ce din mai multe părți s'a exprimat părerea, că partea a doua ar fi prea voluminoasă pentru școalele sătești cu un învățător, s'a luat dispoziți ca pe începutul anului școlar 1904/5, să apară o ediție mai redusă și mai ieftină a părții a doua.

Icoanele de intuițiune de Hölzel, cari servesc de basă la aceste cărți, se află în librăria W. Krafft. Prețul unei icone de părete stă pe pânză C 6.60.

1—3

Toată cheltuiala 35 fl. Taxa de răspuns : 35 fl.

NOU TATE!
Cine are

Mosie, _____
Pă duri, _____
Băi (mine) _____
Scălzi _____
Hotel, _____

Isvor mineral, _____
Intreprindere, _____
Case, _____
Mori (eu aburi, eu apă), _____
Fabrică, _____

sau ori-și-ce fel de altă întreprindere, și vrea să vëndă oi să cumpere, sau să exarēndeze,

să se adreseze la _____
„Evidența cursului de imobile“, a subscrisului.

La scrisori, în cari se pune marea postală de 35 fl. să dă ori-și-cui răspuns cu informațiune! — Adresa:

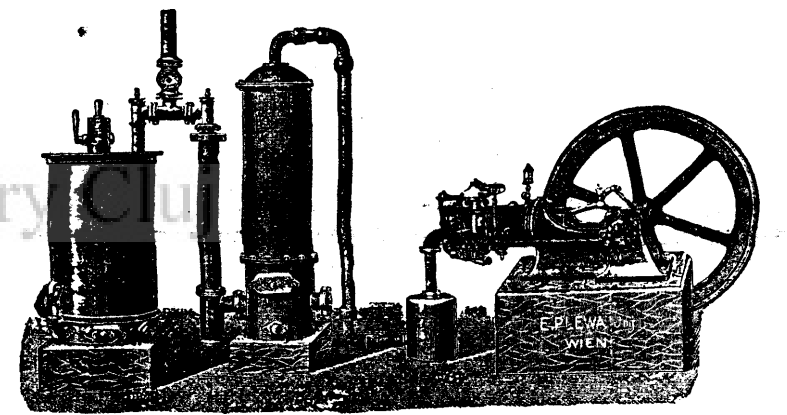
Atât cumpărarea, cât și vinderea, prin Evidența mea, este foarte inlesnita!
Carol Gross,
Orăștie, Str. Dealului, Nrul 11.

B. DÉNES, BUDAPESTA

VI. Văczi körut 61.

representantul și depositul general pentru Ungaria, a fabricei ces. reg. privilegiate de mașini și motoare, a inginerului E. Plewa, succesorul firmei Brauner și Klasek

Motoare de benzin, gaz, petrolu și vapor, 2—100 PH., locomobil de benzin și petrolin 2—20 PH.

Tot aceieași motoare provēzute cu arangement pneu gaz sugativ, reduc cheltuelile de fiecare putere de cal pe oră cu 2—3 fileri!

Prețuri ieftine și condiții de plată favorabile!

— Catalog gratis și franco. —

○ Să primesc reprezentanți solizi în provincie. ○

„TIPOGRAFIA NOUĂ“ în Orăștie

provēzută cu cele mai nouē și elegante soiuri de litere, — se ofere Onor. Public pentru tipărirea de cărți, broșuri, foi, anunțuri, invitări, placate, și ori-ce alt soi de tipărituri.

Numērul de față al foi „LIBERTATEA“, tipărit în „Tipografia Nouă“ presintă și el în parte bogăția și variația caracterelor de care dispune.

Prețuri moderate! ✱

✱ Executare repede!

Tiparul propriu, „Tipografia Nouă“, în Orăștie.